

บทที่ 2

สรุปบทบาท หน้าที่ และจุดยืนการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ

จากการรวบรวมและศึกษากรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาระดับประเทศ ภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด แสดงให้เห็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัด ศรีสะเกษ ใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีแนวทางหลักแต่ละด้าน ดังนี้

- ด้านสังคม ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพประชากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเข้าถึง บริการขั้นพื้นฐานต่างๆ อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในกระบวนการบริหารปกครองประเทศและพื้นที่

- ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมเศรษฐกิจ บุคลากร และการผลิตบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทรัพยากร และเทคโนโลยี อย่างยั่งยืน สร้างความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน และสามารถเชื่อมโยง เศรษฐกิจการค้าได้ทั้งภายในและระหว่างประเทศ

- ด้านสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการรักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์สภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่มี คุณค่า อย่างยั่งยืน เท่าเทียม และเป็นธรรม

2.1 บทบาทของจังหวัดศรีสะเกษ

1) ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN) จังหวัดศรีสะเกษอยู่ในอนุภาคกลุ่มจังหวัด อุดรราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธรและศรีสะเกษ มีศักยภาพด้านตำแหน่งที่ตั้งในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมต่อ การคมนาคมขนส่ง ควรส่งเสริมการพัฒนาการค้าชายแดน การพัฒนาด้านการเกษตรและการแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก

2) เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) มีการกำหนดบทบาทให้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ส่งเสริมด้านการเกษตร การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม การค้าและบริการ

3) บทบาทในความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต (Emerald Triangle Cooperation) มุ่งเน้น ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ที่คล้ายคลึงในพื้นที่ของทั้ง 3 ประเทศ ซึ่งจังหวัด ศรีสะเกษมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (เขาพระวิหาร) ร่วมกับประเทศกัมพูชา

4) บทบาทของจังหวัดศรีสะเกษระดับภาค อนุภาค และจังหวัด ศรีสะเกษ ได้รับการกำหนดแนวทาง ยุทธศาสตร์จากนโยบายการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในด้านการพัฒนาเมือง ได้กำหนดให้เป็น กลุ่มการค้าชายแดน กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและประวัติศาสตร์ และกลุ่มเกษตรกรรม และการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปศุสัตว์ ส่วนด้านเศรษฐกิจ ได้กำหนดให้เป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจกับประเทศ เพื่อนบ้านขยายพื้นที่การเกษตรเพื่อปลูกพืชที่สามารถผลิต Bio-fuel จัดให้มีเขตอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร และการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างโอกาสให้กับพื้นที่ ชายแดน ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดให้มีการป้องกันภัยจากน้ำท่วมด้วยการปลูกป่าชุมชน การจัดสรรน้ำจากระบบเชื่อมโยงลำน้ำโขง-ชี-มูล และการทำฝนเทียม การขยายพื้นที่ฟื้นฟูและปรับปรุง ดินเค็ม และขยายโครงการปลูกป่าและโครงการชลประทานเพื่อฟื้นฟูดินเค็ม

2.2 ทิศทางการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ

จากกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องการรวมกลุ่มของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง 11 ประเทศ สู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง จึงมีการผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงทั้งในด้านกายภาพ โครงสร้างพื้นฐาน สถาบัน เศรษฐกิจ และประชาชน โดยจังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา ทำให้ได้รับผลกระทบจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอาเซียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นเพื่อรับมือกับการเจริญเติบโตที่จะเกิดขึ้นและให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องจึงต้องมีการสนับสนุนและส่งเสริมผลผลิตที่อยู่ในพื้นที่ ในที่นี้คือผลผลิตทางด้านเกษตรกรรม การแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง เพื่อเพิ่มโอกาสในการส่งออกสู่ต่างประเทศยิ่งขึ้น

นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานพัฒนาระดับประเทศและภาค โดยเฉพาะนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่ต้องการปรับโครงสร้างการผลิตแบบดั้งเดิมสู่การผลิตโดยใช้เทคโนโลยี ซึ่งขับเคลื่อนด้วย 5 กลุ่มเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยจังหวัดศรีสะเกษอยู่ในกลุ่มที่ 1 ที่อาหารเกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ ด้านการเกษตร เทคโนโลยีอาหาร ต้องพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบจากชีวภาพ อุตสาหกรรมเครื่องตีมีการเกษตรแปรรูปที่ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งจังหวัดศรีสะเกษได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านการผลิตอาหาร และมีการส่งเสริมเกษตรกรรมไว้อยู่แล้ว รวมถึงมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดไว้อยู่แล้ว

ด้านการเชื่อมโยงกับพื้นที่บริเวณโดยรอบ จังหวัดศรีสะเกษมีการเชื่อมโยงเส้นทางทางการค้าระหว่างไทย - กัมพูชา ซึ่งมีความได้เปรียบเรื่องการค้าชายแดนโดยผ่านช่องสง่า และในอนาคตจะมีการขยายตัวทางด้านเกษตรกรรมและการลงทุน ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ คือ การเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย อีกทั้งจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560-2564) ยังมีกลยุทธ์ที่ส่งเสริมบทบาทของเกษตรกรและผู้ประกอบการเกษตรในอุปทานสินค้าเกษตรและอาหาร และเนื่องจากการที่มีผลผลิตทางการเกษตรเป็นจำนวนมากจึงสามารถผลิตพลังงานทดแทนจากพืชผลทางการเกษตรได้ จากยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย ได้กล่าวถึงการสร้างหลักประกันความเป็นประเทศเกษตรกรรมที่เป็นแหล่งอาหารของโลกและเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ (พ.ศ.2558-2564) ที่มีการสนับสนุนวิจัยเกษตรอินทรีย์ สร้างและบริหารจัดการมาตรฐานสินค้าเกษตร และส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

สืบเนื่องมาจากแผนยุทธศาสตร์ต่างๆในระดับประเทศ ส่งต่อมายังยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พ.ศ. 2561-2564) โดยจังหวัดศรีสะเกษ ควรได้รับการส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและเกษตรอินทรีย์ รวมถึงถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และการพัฒนาการค้าชายแดนให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น อีกทั้งตามแผนยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัด 18 กลุ่ม (พ.ศ.2560-2564) ได้กำหนดให้กลุ่มจังหวัดศรีสะเกษ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และยโสธร เป็นศูนย์กลางข้าวหอมมะลิโลก และเป็นประตูสู่อาเซียนตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นแผนพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ (พ.ศ. 2561-2565) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญของจังหวัด โดยทำการส่งเสริมการผลิต การจัดการโครงสร้างพื้นฐานที่ครบครัน การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรครบวงจร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น

จากผังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ.2600 และผังอนุภาคกลุ่มจังหวัด ที่ต้องการให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศอินโดจีน และนำเทคโนโลยีใหม่สร้างผลผลิตทางด้านอุตสาหกรรมควบคู่ไปกับเกษตรกรรม ซึ่งส่งต่อมายังผังเมืองรวมจังหวัดและผังเมืองรวมเมือง โดยผังเมืองรวมจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนผังเมืองรวมเมืองศรีสะเกษ พ.ศ. 2554 ได้ส่งเสริมให้ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางการบริหารพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรมให้สอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนและระบบเศรษฐกิจและพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต

สำหรับนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับจังหวัด นั้นคือแผนพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2561-2565 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ : ดินแดนเกษตรปลอดภัย การค้าและการท่องเที่ยวครบวงจร โดยมีพันธกิจ ส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวแบบครบวงจร เสริมสร้างสังคมสุขภาวะ การศึกษา การกีฬา วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี เสริมสร้างความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างความมั่นคง ความเป็นระเบียบ และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง บริหารจัดการภาครัฐโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้เป้าประสงค์รวมจังหวัดได้แก่มูลค่าการค้า การลงทุน และรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการกีฬาเพิ่มสูงขึ้นภายใต้การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิม สิ่งแวดล้อมเหมาะสมและมีความยั่งยืน ชุมชนและสังคมมีระเบียบมีความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดภายใต้การบริหารจัดการภาครัฐและธรรมาภิบาล ดังนั้นประเด็นยุทธศาสตร์หลักที่สำคัญที่สามารถสรุปได้คือ ได้มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ได้แก่ 1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และยกระดับสินค้า การเกษตร การค้าและการท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐานและแข่งขันได้ โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ 2) พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และการทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ประเด็นการพัฒนาที่ 3) อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน 4) รักษาความสงบเรียบร้อยและสร้างสังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุข 5) การบริหารจัดการภาครัฐโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

ดังนั้น ทิศทางการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษจะต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาด้านเกษตรกรรม เนื่องจากบริบทของจังหวัดที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมมาแต่เดิม อีกทั้งต้องมีการสนับสนุนทางด้านอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องจากภาคเกษตรด้วย และในอนาคตจะการเปิดเขตการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศกัมพูชา ดังนั้นจึงต้องให้การสนับสนุนการค้าชายแดนและมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทของเมืองและชุมชน

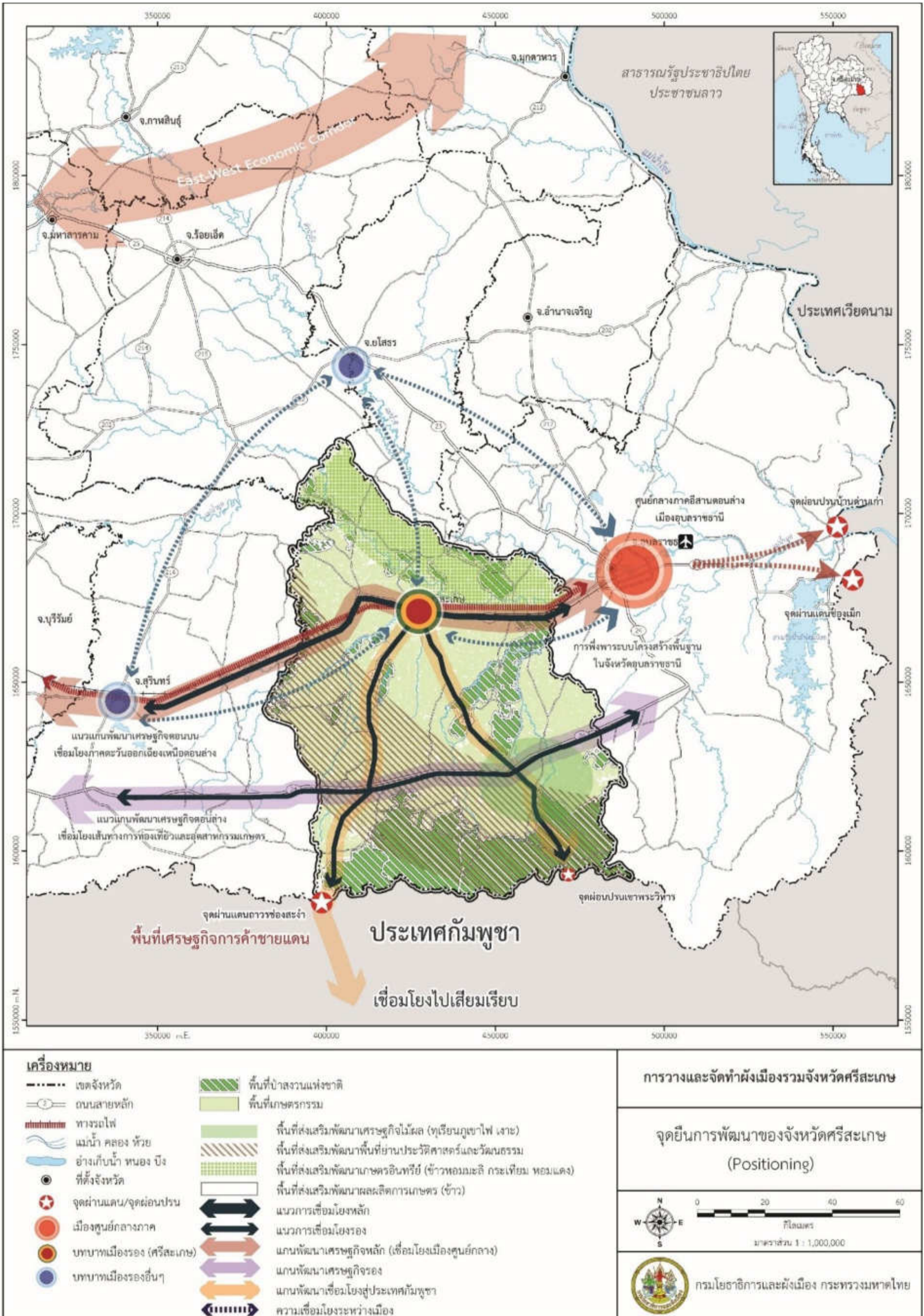
จากลักษณะที่ตั้ง และนโยบายการส่งเสริมการพัฒนา ตลอดจนการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ศึกษาแล้วพบว่า บทบาทและจุดยืนการพัฒนา จะเน้นการเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกันอย่างครบวงจร รวมถึงการค้าที่มีโอกาสเติบโตเนื่องจากมีพื้นที่ติดกับพรมแดนราชอาณาจักรกัมพูชา สามารถส่งเสริมการลงทุนและการค้าชายแดน

2.3 สรุปบทบาท หน้าที่ และจุดยืนการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ (Positioning)

1. **ฐานการผลิตพืชผลเกษตรกรรมพืชอาหารและเกษตรอินทรีย์** เนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ทำเกษตรกรรมกว่า 350,000 ไร่ มีปริมาณน้ำฝนเพียงพอตลอดปี ทำให้การส่งออกข้าวหอมมะลิสูงเป็นอันดับ 3 ของประเทศ โดยส่วนใหญ่พื้นที่ที่สามารถปลูกข้าวหอมมะลิได้ดีจะอยู่ทางตอนเหนือของกลุ่มน้ำมูลในจังหวัดศรีสะเกษ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ บริเวณอำเภอสีลาลาด อำเภอราษีไศล และอำเภอขามเฒ่า ส่วนทางตอนกลาง (ห้วยทา ห้วยชะยุ้ง ห้วยแฮด) และตอนใต้มีการผลิตพืชผลทางการเกษตรได้หลายชนิด ทั้งทุเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง โดยเฉพาะบริเวณตอนใต้ในอำเภอขุนหาญ และอำเภอกันทรลักษ์ มีการปลูกทุเรียนหมอนทองที่มานานกว่า 30 ปี และเป็นทุเรียนที่มีชื่อเสียง เป็นที่ต้องการของตลาด บริเวณนี้ยังมีลักษณะดินที่เหมาะสมต่อการปลูกพืชสวนอื่นๆ นอกจากนี้ในจังหวัดยังมีการปลูกยางพารา มันสำปะหลัง และหอมแดงที่มีคุณภาพสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และด้วยศักยภาพของพื้นที่ที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพนี้เองจึงควรมีการสนับสนุนการผลิตพืชอาหารและเน้นการเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตผลทางการเกษตร และนำพืชผลทางการเกษตรมาแปรรูป เพื่อกระจายต่อในประเทศและการส่งออก รวมถึงการนำขยะที่เหลือจากภาคการเกษตรมาผลิตพลังงานทดแทนหรือการทำก๊าซชีววมวล เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2. **ฐานการท่องเที่ยวแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม** จังหวัดศรีสะเกษมีทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งเขตอุทยานแห่งชาติ ป่าไม้ และแหล่งน้ำ น้ำตก และแหล่งทรัพยากรทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ และชุมชนดั้งเดิมที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐานในลุ่มน้ำมูลทั้งอยู่อาศัยและการทำเกษตรกรรมแต่เดิมในอดีต (ในอำเภอขุนหาญ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุขันธ์) ส่งผลให้จังหวัดศรีสะเกษมีศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ร่วมกับพื้นที่แหล่งทรัพยากรพื้นที่จังหวัดข้างเคียง รวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน (ราชอาณาจักรกัมพูชา) ประกอบกับศักยภาพในการให้บริการและที่พักที่ได้มาตรฐาน ส่งเสริมให้จังหวัดศรีสะเกษมีบทบาทการท่องเที่ยวในพื้นที่เชิงวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีการเชื่อมโยงข้ามพรมแดนไปยังเมืองอัลลองเวงสู่เสียมราฐในราชอาณาจักรกัมพูชา และยังเชื่อมโยงลาวตอนใต้โดยผ่านทางจังหวัดอุบลราชธานี

3. **เมืองการค้าชายแดน** เนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษมีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา ซึ่งจากแผนพัฒนาและศักยภาพของจังหวัดศรีสะเกษมีความเหมาะสมในการเป็นประตูการค้าชายแดน โดยมีจุดผ่านแดนถาวรช่องสง่า สามารถเชื่อมโยงการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุนกับราชอาณาจักรกัมพูชาผ่านเส้นทางหมายเลข 67 (ช่องสง่า-อัลลองเวง-เสียมราฐ) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่บริเวณชายแดนช่องสง่าในอนาคต จะเป็นตลาดการค้าชายแดนที่สำคัญในระดับท้องถิ่นไทย-กัมพูชา และขนส่งข้ามแดนไปยังประเทศกัมพูชาและเวียดนามตอนใต้

แผนที่ 2-3 จุดยืนการพัฒนาของจังหวัดศรีสะเกษ (Positioning)